

Lápi póc (*Umbra krameri*) a Szelep-érből

Sallai Zoltán

Halfaunisztikai adatok gyűjtése céljából 2017. május 24-én felkerestük a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival – Bereczki Csaba, Herczeg Ferenc, Szabó Gyula – a Tiszadob külterületén található Morotva-hátnál lévő Holt-Taktát. A holtágat a növényzete alapján alkalmasnak találtuk lápi halfajok részére, ugyanis a parti zónában nagy állománya tenyészik a ritka tőzegpáfrálynak. Őshonos halfajoknak nem sikerült a nyomára bukkannunk, ezért megvizsgáltuk a holtágba érkező Szelep-eret (Y807012; X301346) a Nagy-Sarlós-dűlőnél. Itt az amurgéb (*Perccottus glenii*) dominanciája volt jellemző, 24 egyedet fogtunk, mikor már feladásra kényszerített bennünket a közelgő zivatar, melyből végül is kaptunk, egy fiatal lápi póc (*Umbra krameri*) akadt a hálónkba. A fajnak a közeli Taktában máig stabil önfenntartó állományai élnek, az itt talált

A Szelep-érből kézre került fiatal lápi póc (Fotó: Sallai Zoltán)

egyed azonban elszigetelt a taktai populációtól, és az amurgéb miatt erősen veszélyeztetett. A faj veszélyeztetettségére való tekintettel indokolt lenne az itt élő állomány nagyságának és kiterjedésének az alaposabb feltérképezése.

Halmentés a beregi Zsid-tónál

Nyeste Krisztián, Somogyi Dóra, Bereczki Csaba, Antal László

A Debreceni Egyetem Hidrobiológiai Tanszéke és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2021-ben intenzív halfaunisztikai vizsgálatokat folytatott a Szatmár-Beregsíkon, a fokozottan védett lápi póc (*Umbra krameri*) korábbi ismert és potenciális élőhelyein. Ezek közül is nagy hangsúlyt fektettünk a Gelénes és Beregdaróc települések határában elterülő, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva, *ex lege* védett láp, a Zsid-tó kutatására, ugyanis jelenlegi ismereteink szerint itt él a faj utolsó állománya a Beregsíkon.

A láp főmedrében két mintavétel során sajnos már csak egyetlen pócot sikerült fognunk. Ugyanakkor komoly meglepetés volt számunkra, amikor május 28-án a Zsid-tó túlfolyó csatornájában, illetve a Gelénest Beregdaróccal összekötő közút árkában visszamaradt, alig 30 centiméter mély, kiszáradófélben lévő vízben a lápi póc 60, a réticsík (*Misgurnus fossilis*) 22, illetve az inváziós amurgéb (*Perccottus glenii*) több mint 1000 egyedet fogtuk. Később még három alkalommal visszatértünk a helyszínre (június 2-án, 9-én és 19-én), és így a 4 mintavétel során összesen 173 lápi pócot, 58 réti csikot és kb. 2250 amurgébet fogtunk. Ezek közül a réticsík új fajnak minősül a Zsid-tó halfaunájában.

A kimentett őshonos halak, benne a védett réticsíkok és a fokozottan védett lápi pócok zöme visszakerült a Zsid-tó főmedrébe. Utóbbiak közül azonban 30 egyed a Tavirózsa Egyesület szadai tavaiba került, ahol így már

Mentett lápi pócok és réticsíkok a szákban (Fotó: Hunyadvári Péter)

a Felső-Tisza-vidéki lápi pócok mesterséges szaporítása (és később természetes vizekbe való visszahelyezése), valamint génbanki megőrzése is zajlik.

A mintavételek során folyamatosan tapasztaltuk a víz eltűnését az árokrendszerből, az utolsó alkalommal már csak néhány centiméter mély, iszapos vízből mentettük ki a halakat, rá egy hétre pedig már teljesen kiszáradt a lelőhely. Feltételezésünk szerint, a csapadékos tavasz és a láp mesterséges vízpótlásának eredményeként a Zsidben megnövekedett vízszint következtében a lápból kiömlő víz-

zel együtt a halak elhagyták a főmedret. A vízszint csökkenésével azonban a halak zöme már nem tudott visszatérni a láp főmedrébe, ugyanis egy fenékküszöb állta útjukat a csatorna kezdeti szakaszán, s zömük ebben az árokrendszerben maradt. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a fenti védett és fokozottan védett halfajok jelentős számú egyedét sikerült megmentenünk a biztos pusztulástól, ami

természetvédelmi szempontból is kiemelkedő jelentőségű, különösen a lápi póc populációinak a térségben tapasztalható visszaszorulását figyelembe véve.

A mintavételek során segítségünkre voltak az alábbi személyek, kiknek köszönetünket fejezzük ki: Arlett Péter, Bandula Martin, Hunyadvári Péter, Oláh Bence, Orcsik Tibor és Tóth Richárd.

Kerekfejű géb (*Neogobius melanostomus*) a Marosból

Sallai Zoltán, Sallai Márton, Szalma Elemér

2021. május 12-én halfaunisztikai adatokat gyűjtöttünk a Maros hazai szakaszán. A halászatot Csanádpalotánál kezdtük meg, közel ahhoz a ponthoz, ahol a folyó Magyarország területére belép. Lefelé több mint 15 mintaszakaszon halásztunk, elsőként Ferencszállásnál a bal parton, a 15 fkm felett (Y739707; X100516) akadt hálónkba egy adult kerekfejű géb (*Neogobius melanostomus*). Deszknél a bal parton a 3 fkm felett (Y741402; X100062) újabb adult egyedét sikerült fognunk. Megjegyezzük, hogy a 2020-as vizsgálatoknál kerestük a fajt, mivel a tiszai jelenléte már korábbról ismert volt, de nem akadtunk a nyomára. A csupasztorkú gébhez hasonlóan, biztosra vehető a hazai szakaszon történő gyors terjedése.

A Marosban Ferencszállásnál fogott kerekfejű géb (Fotó: Szalma Elemér)

Tiszavirág (*Palingenia longicauda*) a Nagykunsági-főcsatorna törökszentmiklósi szakaszán

Sólyom Norbert

A tiszavirág Európa legnagyobb méretű, látványos rajzása révén közismert kérésze. Életmenetét mintegy hároméves lárvastádium, és mindössze néhány órás imágóállapot jellemzi. A lárv a nagy alföldi folyók erodálódó, agyagos partfalába fűrt, U alakú lyukakban él, és a lebegő hordalék szűrésével táplálkozik. Bizonyított előfordulási adatai csupán a Tiszából és annak mellékfolyóiból ismeretesek. A Nagykunsági-főcsatorna törökszentmiklósi szakaszán horgászva 2021. június 27-én este 19:45 tájékorán pillantottam meg az első tiszavirágot, amint a főcsatorna víztükre fölött repül, 15-20 perccel később pedig már hozzávetőlegesen 30-50 egyedét lehetett megfigyelni.

A Nagykunsági-főcsatorna vizét a Tisza-tóból biztosítják, amit Abádszalók közelében engednek be a csatornába, így az is elképzelhető, hogy a kérészek a június 18–23. között zajló vízeresztés során sodródtak be a főcsatornába. Az észlelés helyszínén azonban a csatorna mederanyaga főleg agyag, a víz pedig folyamatosan áramlik, ami megfelelő élőhelyet biztosít

A Nagykunsági-főcsatorna Törökszentmiklósnál (Fotó: Sólyom Norbert)

a faj számára. Ezek alapján valószínűbb, hogy a rajzó tiszavirágok lárvái is ezen a területen fejlődtek imágóvá, de ennek bizonyítására további vizsgálatok szükségesek.